

Voorne aan Zee

1 Natuur

Masterplan natuurcompensatie en natuurlijke bufferzones Voorne aan Zee

Om de effecten van stikstofdepositie en recreatiedruk te verminderen, moeten NATURA 2000 gebieden worden voorzien van bufferzones en overloopgebieden. Voorne aan Zee is één van de acht gebieden in de regio Rijnmond die zijn geïdentificeerd als kansrijke bufferzones. Tegelijkertijd zoekt de Rotterdamse industrie naar geschikte locaties voor vrijwillige natuurcompensatie. In dit ontwerpend onderzoek combineren we beide opgaven: hoe kunnen mooie bufferzones ontstaan die bijdragen aan biodiversiteitsherstel, recreatie en landschappelijke kwaliteit?

Betrokkenen:
Gemeente Westvoorne + Marcel Westerhout, Lies van der Pol.
Natuurmonumenten + Ralf Jooze, Anneklaar Wijnants.
Zuid-Hollands Landschap + Arjen Siebel, Michiel Houtzagers.
Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland + Mellanie Vellekoop, Alex Ouwehand.
Particuliere grondeigenaren + Piet Kome.
Landarbeid + Roel van Gerwen (beeld en ontwerp).

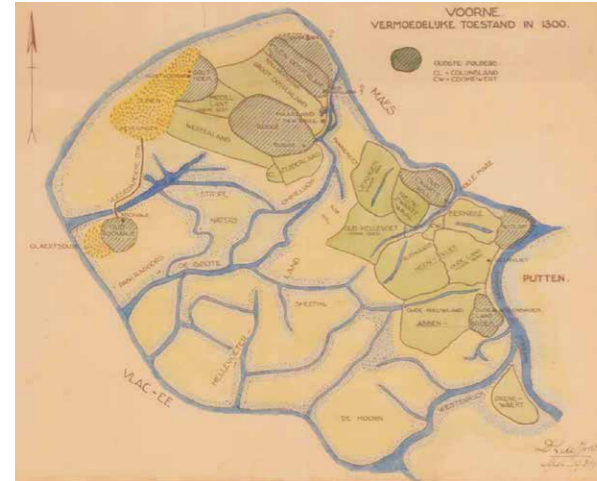
Analyse

'Dit initiatief biedt mooie kansen om Voorne aan Zee de komende jaren aantrekkelijker te maken en de natuur te verbeteren.'

Lies van der Pol, wethouder Westvoorne

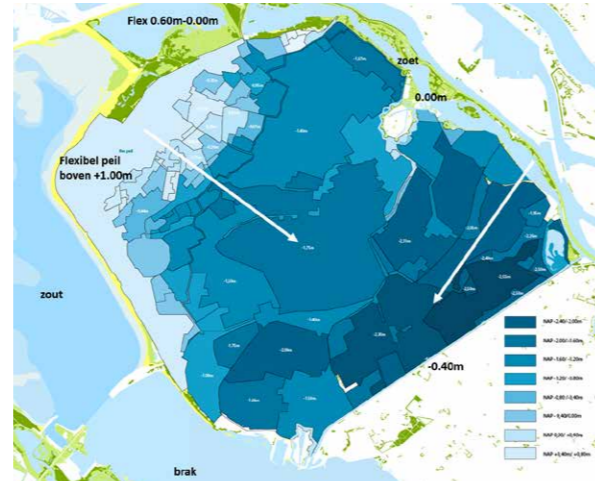
Ontstaansgeschiedenis

Van een woeste delta naar gecontroleerde inpolderingen.

Watersysteem

Van hoog en schoon buiten naar laag en vervuild binnen.

Basis voor natuur

Voornes Duin (NATURA 2000), realiseren NNN, dijken als ruggengraat.

Schoonwater van hoog naar laag

Vanuit Brielse Maas en Voornes duin met schoon water de polder in.

Achtergrond & vertrekpunt

Bij de start van het project is een brede analyse gemaakt van de ontstaansgeschiedenis van het gebied, de geomorfologie, waterhuishouding, landschappelijke ontwikkeling, cultuurhistorie en landgebruik. Vanuit dit onderzoek ontstond een gezamenlijk beeld als vertrekpunt. Maar ook het inzicht dat alleen het uitwerken van de drie kleine deelgebieden een te beperkte scope biedt. Er is gekozen om de ontwerpdracht te verbreden tot de gehele gemeente Voorne aan Zee (een aanstaande gemeentelijke herindeling van de gemeenten Westvoorne, Brielle en Hellevoetsluis, zodat het plan gemeentebreed kan worden uitgerold).

Inzichten

De NATURA 2000 gebieden staan in de Kop van Voorne centraal. Bestaande ecologische verbindingen met het achterland zijn flinterdunne lijnen en de potentie van het Brielse Meer blijft onderbenut. De Polder Strype en de historische dijkstructuur als ruggengraat voor het ruimtelijk ontwerp biedt de mogelijkheid om robuuste verbindingen te creëren. Schoon water en kwel vormen in de Kop van Voorne misschien wel meer de verbindende factor dan de huidige ecologie. Daarnaast kunnen de historische dijken de robuuste structuur in het ruimtelijk ontwerp versterken, door meer in te zetten op ecologisch beheer.

Vanuit de duinen kunnen langs de watergangen, weteringen en dijklichamen zo ecologische en recreatieve verbindingen ontstaan. Ook kan de Kader Richtlijn Water (KRW)-opgave de motor vormen voor schoon water in het gebied. Vanuit een integrale benadering hebben we ook duurzame energieopwekking, ontsnippering van NATURA 2000 gebieden, beperking van stikstofuitstoot door extensivering van de landbouw, sanering lege bedrijfsopstallen en een klompenpaden- en fietspadenstructuur geïnventariseerd en verwerkt in verdere uitwerkingen van het ruimtelijk ontwerp.

Visie

Interpretatie opgave

Naast sterke reductie van emissies door het nemen van bronmaatregelen en systeeminnovaties speelt het robuuster maken van de groene ruimte. De gemeente Voorne aan Zee staat hier voor een grote opgave. Hoe kunnen de NATURA 2000 gebieden verbonden worden met het achterland? Welke natuurlijke en landschappelijke dragers kunnen hieraan een bijdrage leveren? Hoe kunnen wij dit in een gedragen ruimtelijk ontwerp verbeelden?

Aanvliegroute

Na een oriëntatiefase en voorbereidende onderzoeken hebben we op basis van een eerste schetsontwerp en een kwestiekaart vier werkateliers georganiseerd met als doel verdieping en verrijking van het schetsontwerp. Zo is stap voor stap, in opvolgende werkateliers, met alle deelnemende partijen toegewerkt naar een uiteindelijk Masterplan Natuurcompensatie en Natuurlijke Bufferzones Voorne aan Zee. In de eindfase is ook de provincie Zuid-Holland betrokken geraakt om het masterplan mee te nemen met het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

Uitwerking

Bij de projectpartners ontstaat de meeste energie bij realisatie op de korte termijn. Er is daarom strategisch gekeken naar welke projecten we als 'etalageplannen' snel tot uitvoering kunnen brengen, om zo andere stakeholders te verleiden in Voorne aan Zee te investeren. De ambitie is om in 2022 al het eerste project gerealiseerd te hebben. Drie voorbeelden:

Uitvoering 1: Herbestemming Kippenschuren
Midden in NATURA 2000 gebied Voornes Duin is een voormalige kippenhouderij opgekocht door Zuid Hollands Landschap (ZHL) voor sanering en natuurontwikkeling. In het ontwerpvoorstel stellen we voor in plaats van alle kippenschuren te slopen, enkele te herbestemmen tot vakantiewoningen, zodat een verblijfsplek ontstaat van waaruit natuurliefhebbers het Voornes Duin kunnen verkennen.

Uitvoering 1
Omvorming kippenschuren in NATURA 2000 gebied naar natuurgebied met verblijfsrecreatie.

Uitvoering 2
Omgeving Strypse wetering: omvorming landbouwgrond naar natuur, aanleg natuurvriendelijke oever, fietspad uitkijkpunt. Realisatie najaar 2022.

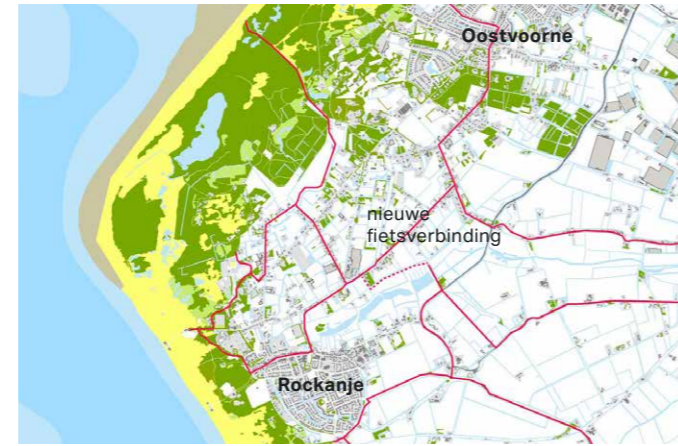
Uitvoering 2: Natuur- en recreatieve ontwikkeling Strypse Polder

Hier leggen we een ontbrekende schakel in het fietsnetwerk aan in combinatie met natuurontwikkeling en een uitzichtpunt. Dit plan kan door een daadkrachtige agrarisch ondernemer in 2022 nog worden gerealiseerd. Het is een etalageproject voor verdere initiatieven in Voorne aan Zee.

Uitvoering 3: Natuur- en recreatieve ontwikkeling Annabos/ Sluiswatering

Het Annabos wordt opgeknapt, uitgebreid en herbestemd met nieuwe functies en een natte robuuste schoonwaterverbinding met zowel functionaliteit voor landbouw (natte teelten, bloemrijke graslanden, strokenteelt), recreatie (klompenpaden diep de polder in) als voor natuur (rietland, vochtig hooiland, broekbos, elzensingels).

Uitvoering 2
Realisatie ontbrekende schakel fietsnetwerk Westvoorne, Brielle, Rockanje.

What's next?

'Er is geld genoeg, er is commitment, er ontbeert nog een uitvoeringsmaatschappij die realiseert en gerechtigd is om tijdrovende en geld slurpende procedures te voorkomen.'

Piet Kome, particulier grondeigenaar

Uitvoering 3 Omgeving Annabos/ Sluiswatering: Realisatie ecologische en recreatieve verbindingen tussen duinen en binnengebied polders.

Volgende stappen en aanbevelingen

De ruimtelijke opgaven die voortkomen uit de klimaat- en stikstofopgave hebben een landschappelijke impact die vergelijkbaar is met de naoorlogse ruilverkavelingen in het landelijk gebied. In de korte looptijd van het project blijkt al dat RO-procedures sindsdien ingewikkelder worden en een uitvoeringsorganisatie ontbreekt. Geld is er voldoende vanuit Haven Industrieel Cluster (HIC) en het NPLG. De volgende stap is dan ook om te kijken of een uitvoeringslichaam (vergelijkbaar met de voormalige Dienst Landelijk Gebied) door de projectpartners kan worden opgetuigd. De huidige gemeente Westvoorne heeft hun fusiepartners Brielle en Hellevoetsluis al bij

het project betrokken. Er is een groot draagvlak. Ook de Provincie Zuid-Holland, HIC en Waterschap Hollandse Delta (WSHD) zien perspectief. Vanaf het begin van het project zijn ook de particuliere grondbezitters en agrarisch ondernemers aangehaakt. Zij hebben een strategische rol als grondeigenaren, net als de terreinbeherende organisaties (TBO's). De belangrijkste aanbeveling, en voorwaarde voor succes, is om behalve excellent ruimtelijk ontwerp een excellente uitvoeringsorganisatie op te tuigen die zorg kan dragen voor een vlekkeloze realisatie van alle ambities voor een duurzaam en prachtig Voorne aan Zee.